

Toiminta- suunnitelma 2027

ARVOT
Yhdessä
tekemisen ilo
Kestävät valinnat
Avoimuus

1 MARTAT TEKEVÄT ARJEN TEKOJA HUOMISTA VARTEN

Martat on kestävän elämäntavan osaaja ja edistäjä. Martat antavat valmiuksia varautua yhteiskunnan hairiötilanteisiin ja sään ääri-ilmiöihin. Martat on toimija osana kokonaisturvallisuutta.

2 MARTAT KOHTAAVAT JA MAHDOLLISTAVAT KOHTAAMISIA

Yhä useampi edistää Marttojen arvoja ja tavoitteita. Martat toimivat aktiivisina yhteisöllisyyden vahvistajina.

PÄÄMÄÄRÄ

Hyvä arki kuuluu kaikille

3 MARTOILLE KAIKKI OVAT YHDENVERTAISIA

Olemme johtava yhdenvertaisen arjen edistäjä. Marttailu kuuluu kaikille.

Hyvä alkaa läheltä

- Marttojen vuosien **2027-2028 teemana on välittäminen**. Huolenpidolla on iso voima.
- Puhumme välittämisestä laajasti ja laajenevana kehänä. Lähdemme läheltä ja kiinnitämme huomiota itsestä ja omasta terveydestä ja kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista välittämiseen, läheisiin ja toisiin marttoihin laajentuen aina lähiyhteisöstä ja ympäristöstä välittämiseen.
- Nyt jos koskaan tarvitsemme toinen toisiamme. Suuntaamme katseita yksin puurtamisesta ja yksilökeskeisestä ajattelusta yhdessä tekemiseen, yhteisöllisyyteen ja myös laajemmin muista ja maapallosta välittämiseen.
- **Monet arjen teot ovat välittämistä. Niissä on Marttojen ydin.**
- Teema näkyy läpileikkaavana vuoden toiminnassa ja kokoaa martat, marttayhdistykset, marttapiirit ja liiton edistämään sen sisältöjä.

Välittämisen juuret löytyvät keittiöstä ja kodista

- Käytännön kotitaloustaitojen osaaminen on välittämistä, toisten huomioon ottamista, huolenpitoa ja vastuullisuutta. Ne rakentavat pohjaa omalle ja muiden hyvälle elämälle.
- Kotitöiden tekeminen on konkreettinen tapa osoittaa välittämistä itseään, perhettään ja yhteisöjä kohtaan.
- Terveellisen ja ympäristöystävällisen aterian valmistaminen tai kodin puhtaudesta huolehtiminen, marjojen ja sienten poimiminen sekä kotivarasta ja omasta taloudesta huolehtiminen ovat huolenpidon ja terveyden edistämisen tekoja.
- Kotitöiden tekeminen yhdessä vahvistaa ihmissuhteita ja lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä tarjoaa paikan kuulumisten kysymiselle. Samalla opitaan uusia taitoja.
- Marttojen kotitalousneuvonnassa kannustetaan kohtuulliseen kulutukseen, vastuullisiin valintoihin, kierrätykseen ja energian säästöön, kaikki tekoja, joilla osoitetaan välittämistä myös laajemmassa mittakaavassa.

Huomioidaan toisemme

- Kohtaamiset kursseilla ja yhdistystoiminnassa mahdollistavat yhdessä tekemisen ilon, jatkuvan oppimisen ja osaamisen jakamisen. Samalla vahvistetaan yhteisöllisyyttä.
- Kotitaloustaitojen opettelu ryhmässä kehittää vuorovaikutustaitoja, empatiaa ja yhteistyökykyä sekä opettaa huomioimaan toisia ja jakamaan vastuuta.
- Välittäminen näkyy myös siinä, että tuetaan muita oppimaan ja onnistumaan.
- Koulutamme yhdistyksiä sujuvaan yhteistoimintaan ja innostamme yhteistyöhön.
- Välittämisen kulttuuri vähentää yksinäisyyttä, auttaa ehkäisemään syrjäytymistä ja lisää turvallisuuden tunnetta yhteiskunnassa.

Muutosprosessista eväät tulevaisuuteen

- **Haluamme, että marttajärjestö säilyy elinvoimaisena ja toimintakykyisenä** myös tulevaisuudessa ja toimintaympäristön merkittävässä muutoksissa.
- Marttajärjestö ennakoi ja valmistautuu rahoituksellisiin, toiminnallisiin ja rakenteellisiin muutoksiin yhdessä ja hyvällä ennakkovalmistautumisella.
- Marttajärjestön menestyksen avaimet -prosessissa on arvioitu koko järjestön toimintatapoja, resursseja, johtamista ja rakenteita.
- Vuonna 2023 aloitetuissa selvitysprojekteissa tehtyjä linjauksia ja päätettyjä toimenpiteitä toteutetaan.
- Muutosprosessi toteutetaan yhdessä marttapiirien, marttayhdistysten ja Marttaliiton luottamus- ja toimihenkilöiden kanssa.

**Valtakunnalliset
tapahtumat ja
tempaukset**

Vuosi alkaa avoimilla ovilla

- **Tammi-helmikuussa** marttayhdistykset avaavat ovensa ja kutsuvat tutustumaan Marttoihin. Tammi-helmikuussa marttayhdistykset avaavat ovensa ja kutsuvat tutustumaan Marttoihin. Tapahtumien **tavoitteena on saada uusia jäseniä mukaan yhdistysten toimintaan.**
- Samanaikaisesti toteutetaan monikanavainen jäsenhankinnan viestintäkampanja.
- Tapahtumien teema **ideoidaan yhdessä ensimmäisen Marttapaneelin kanssa.**
- Marttaliitto tekee tapahtumien toteutukseen tarvittavat ohjeistukset, kutsupohjat ja tarjoiluehdotuksen.
- Jokainen marttayhdistys voi muokata tapahtumasta itselleen sopivan. Tapahtuman voi järjestää myös yhdessä paikkakunnan tai alueen muiden marttayhdistysten kanssa.

Marttailuviikolla 5.-11.4. välitetään ruokaperinteitä

- Suomalainen ruokakulttuuri elää maakuntaruoissa ja pitäjäruoissa, jotka heijastavat kunkin alueen historiaa, tapoja ja yhteisöllisyyttä.
- Suomen täyttäessä 110 vuotta Martat välittävät ruokaperinteitä ja perinneruokien osaamista ihmiseltä ja sukupolvelta toiselle.
- Perinneruoat kantavat tarinoita, arvoja ja tapoja, jotka vahvistavat kuulumisen tunnetta ja kulttuurista juurta.
- Osaamisen jakaminen tuo eri ikäryhmät yhteen ja lisää ymmärrystä ja arvostusta.
- Monet perinneruoat pohjautuvat paikallisiin raaka-aineisiin ja sesonkiajatteluun. Niissä myös hyödynnetään edullisia ja saatavilla olevia aineksia. Teemavuotta varten tehdään maakuntien tyypillisistä perinneruoista aineisto ja ketjukoulutus.
- Lisäksi huomioidaan yhdistysten omat keittokirjat ja niiden ohjeet sekä kerätään talteen oman suvun perinteisiä reseptejä.

Marttojen roskakävely

- Kevään päätteeksi 10.-16.5. tehdään Marttojen roskakävely.
- Roskien kerääminen on konkreettinen teko luonnon hyväksi ja marittayhteisön voimannäyte.
- Kun keräämme roskaa loppukevään maisemista, autamme säilyttämään ympäristön puhtaana, suojelemme luontoa ja eläimiä sekä luomme viihtyisyyttä kaikille.
- Roskakävely vahvistaa yhteisöllisyyttä ja muistuttaa, että pienillä teoilla on suuri vaikutus kestävään tulevaisuuteen.
- Roskakävely voi olla yhdistyksen yhteinen tai sen voi toteuttaa pienemmissä porukoissa. Tapahtuman voi myös toteuttaa yhdessä vaikkapa kylä- tai kaupunginosayhdistyksen tai koulun kanssa.
- Kävelyn lomassa on hyvä mahdollisuus tutustua yhdistyksen jäseniin ja vaihtaa kuulumisia.

Maailman suurin marttailta on puutarhajuhlat 9.9.

- Martat kokoontuvat syyskauden alkaessa samaan aikaan eri puolilla Suomea juhlimaan puutarhoihin, pihalle, puistoon tai vaikka parvekkeelle.
- Maailman suurimmassa marttaillassa nautitaan yhdessä olosta, pihasta ja puutarhasta, syödään yhdessä ja iloitaan marttailusta.
- Yksi osa tapahtumaa on juhlien valmistelu yhdessä.
- Juhlassa kiitetään yhdistyksen aktiivisia marttoja.
- Marttaliitto tekee ohjelmaehdotuksen ja tarvittavat toimintaohjeet, tarjoilu- ja koristeluehdotuksen sekä vinkkejä illan järjestämiseen.
- Jokainen marttayhdistys voi muokata juhlista itselleen sopivat ja järjestää ne yksin tai yhdessä toisen yhdistyksen kanssa.

Kahvitellaan

- Kahveille meneminen on synonyymi kohtaamiselle ja kuulumisten vaihtamiselle. Siis toinen toisistamme välittämiseksi.
- Tänä vuonna marthaillassa oikein luvan kanssa keskitytään kahvitteluun ja kuulumisten kysymiseen.
- Iltaan tuodaan mukaan omat pikkukupit ja kerrotaan niiden tarinoita.
- Samalla tehdään pienten kahvikuppien kunnianpalautus. Juodaan pienempi määrä parempaa. Myös ympäristö kiittää.
- Marttaliitto tekee vinkit tarjoiluihin.
- Lisäksi kannustetaan kutsumaan toinen marttayhdistys kahville ja juttelemaan yhteistyöstä.

Muut valtakunnalliset tapahtumat

- 26.7. **Martan päivä**
- 28.8. **Valtakunnallinen sienipäivä, josta alkavat sieniviikot**
  - Piirit järjestävät yhdessä sienimarttojen kanssa tapahtumia ja neuvontaa eri puolilla Suomea.
- **Lokakuu on puurokuu**
  - Marttayhdistyksissä tempaistaan kansainvälisten hankkeidemme puolesta.

**Hyvästä
arjesta
parempi
maailma**

Lämpöä lautaselle -keräys

- Osana välittämisen teemavuosia käynnistämme uuden Lämpöä lautaselle -keräyksen.
- Kutsumme kaikki marttayhdistykset mukaan keräämään varoja **kotimaan vähävaraisten lapsien ruokakursseille** ja kannustamaan myös muita mukaan.
- Keräystuottojen avulla marttapiirit tarjoavat lämpimän ruoan ja kurssin sitä tarvitseville lapsille ja vanhemmille. Apua tarvitsevia perheitä tavoitamme paikallisten kumppaneiden, kuten seurakuntien, kautta.
- Ruokakursseja järjestetään marttapiirien tiloissa ympäri Suomea. Kurssi on osallistujalle maksuton.

Välitä käsitöillä

- Käsityötoiminta innostaa harrastamaan käsitöitä yhdessä ja välittää käsillä tekemisen taitoa.
- Tänä vuonna välitämme käsitöillä ja teemme sitä näkyväksi.
- Käsityöt tekevät hyvää itselle, läheisille ja muille. Itse tehtyyn solmiutuu paljon välittämistä ja lämpimiä ajatuksia.
- Monet marttayhdistykset lahjoittavat käsitöitä jollekin kohderyhmälle. Tehdään Marttojen käsityöhyväntekeväisyyttä näkyväksi.
- Vuoden aikana martat tekevät ja antavat pieniä, käsin eri materiaaleista tehtyjä välittämisen symboleja, joissa on sydän.
- Lisäksi tehdään hyönteishotelleja ja perhosbaareja yhdessä ympäristö- ja puutarhamarttojen kanssa. Välitämme kädentaidoilla toisistamme ja ympäristöstä.
- Käsityötarvikkeiden valinnalla välitämme terveydestä ja ympäristöstä.

Oma koti on hyvinvoinnin perusta

- Asunnottomuus on Suomessa viime vuosina lisääntynyt. Yhtenä Marttojen välittämisen tekona osallistumme asunnottomuuteen liittyviin tapahtumiin, kuten Asunnottomien yöhön. Liitto innostaa piirejä ja yhdistyksiä osallistumaan näihin tapahtumiin ja esimerkiksi jakamaan lämmintä keittoa tai keräämään villasukka- tai talvivaatelahjoituksia.
- Marttojen kursseilla tehtävä asumisen taitojen neuvonta tukee asunnottomuusvaarassa olevia ryhmiä, kuten vapautuvia vankeja.

Teemat

Taitojen opettaminen on tapamme välittää

- Käytännön ruoanvalmistustaitojen opettaminen on keskeinen osa Marttojen neuvontaa.
- Ruoanvalmistustaitojen heikentyminen, haasteet rahojen riittämisessä ja kiireinen arki näkyvät Marttojen kursseilla, kohdennetussa neuvonnassa ja meille tulevissa kysymyksissä.
- **Marttojen suurin välittämisen teko on taitojen opettaminen.**
- Leipominen ja ruoanvalmistus yhdessä luovat luontevan mahdollisuuden siirtää taitoja ja tietoa eteenpäin.
- Kursseilla ja muussa toiminnassa harjoitellaan kädentaitoja yhdessä ammattilaisen kanssa, mikä tukee oppimista ja mahdollistaa taitojen siirtymisen osaksi kotitalouksien arkea.

**Hyvästä
arjesta
parempi
maailma**

Suomalaista ruokaperinnettä ja ruoanvalmistustaitoja

- Ruokaneuvontamme tavoitteena on opastaa ihmisiä terveyttä edistävien ja kestävien ruokavalintojen pariin.
- Vuoden painopisteitä ovat suomalaisiin ruokaperinteisiin tutustuminen ja ruoanvalmistustaitojen vahvistaminen.
- Marttojen ruokaneuvonnassa välittäminen näkyy pieninä, toistuvina arjen tekoina – yhdessä valmistettuna ruokana, jaettuna ruokaohjeina ja opittuna taitona.
- Kunnioitamme perinteitä, ja muokkaamme niitä kiinnostaviksi tuleville sukupolville. Perinneruoat perustuvat sesongin mukaisiin, paikallisiin ja edullisiin raaka-aineisiin.

Varaudutaan taidolla

- Arjen hallinta ja taidot parantavat yksilöiden ja yhteisöjen resilienssiä, eli kykyä varautua ja ylläpitää toimivaa arkea, sopeutua häiriöihin ja selviytyä kriiseistä yhdessä.
- Kotitalouksien omatoiminen varautuminen on edellytys yhteiskunnan toiminnalle erilaisissa häiriö- ja kriisitilanteissa.
- Neuvonnalla ja viestinnällä edistämme varautumisen taitoja liittyen mm. kotivaraan, 72 tuntia - varautumissuositukseen, muonitukseen, kotitarveviljelyyn ja kestävyysteemoihin.
- Yhdessä tekeminen, kohtaamiset ja yhteisöllisyys ovat tärkeitä henkisen kriisinkestävyyden ja tulevaisuususkon vahvistamisessa.
- Toimimme varautumiseen ja kokonaisturvallisuuteen liittyvissä verkostoissa.
- Järjestön vapaaehtoiset varautumismartat edistävät omatoimista varautumista omassa yhdistyksessään ja alueellaan.

Onnellinen piha

- Onnellinen piha kukkii runsaasti, sallii elämää ja tuottaa satoa. Marttojen opeilla piha muuttuu pelkästä ulkotilasta helppohoitoiseksi, kukoistavaksi keitaaksi – paikaksi, jossa viihtyvät niin ihmiset, kasvit kuin eliötkin.
- Opastamme kasvattamaan ruokakasveja ja neuvomme satoisan parvekepuutarhan perustamisessa. Pihalla kasvavat luonnonkasvit täydentävät ruokaomavaraisuutta.
- Vahvistamme puutarhanhoidon perustaitoja ja edistämme vastuullista ja kestävää puutarhanhoitoa.
- Kotitarveviljely- ja kompostointitaitojen ylläpitäminen vahvistavat taitoja varautua pitkäaikaisiin kriiseihin.
- Vuoden 2027 Hevi eli vuoden vihannes on sipuli.

Luonnontuotteet haltuun

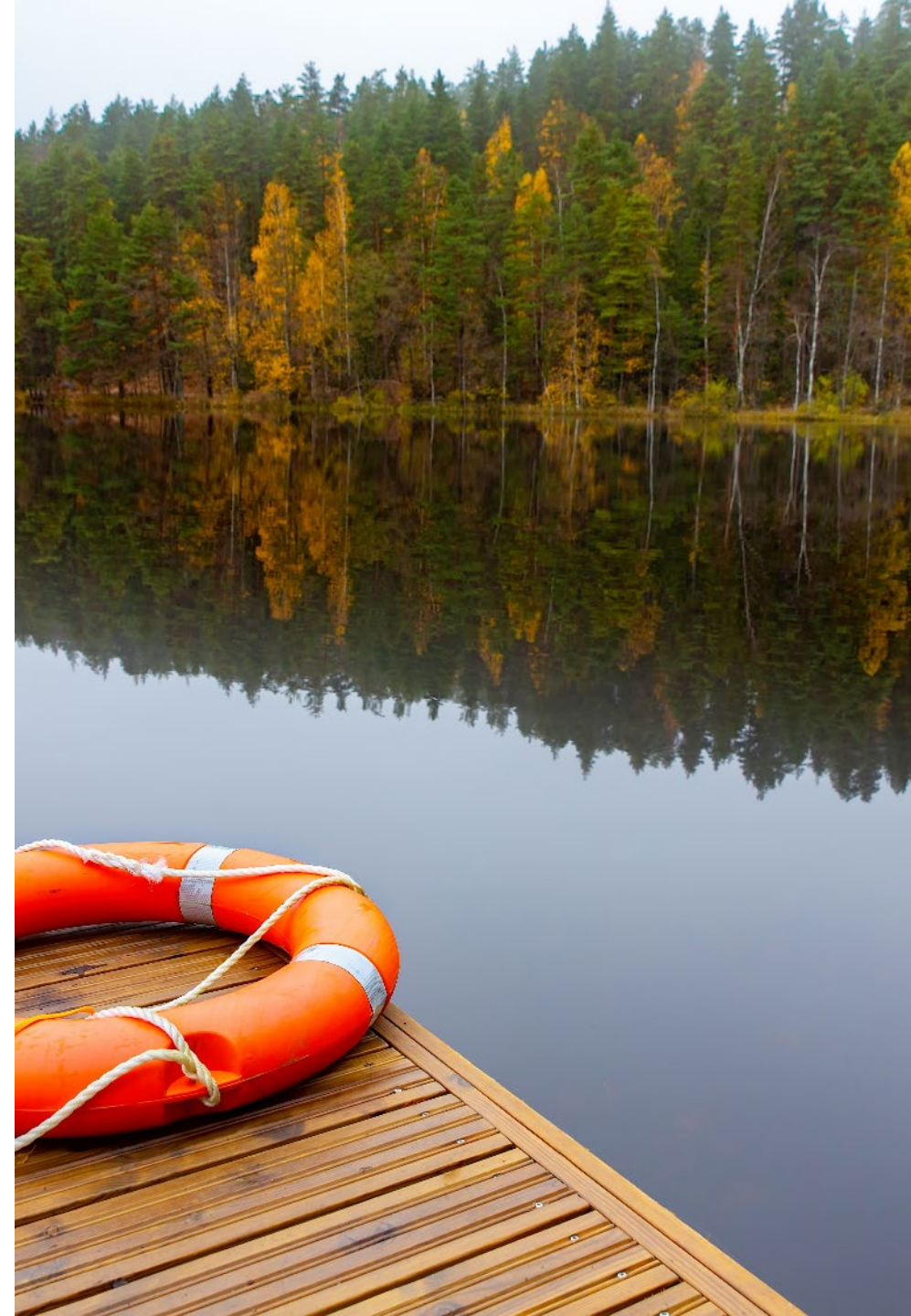
- Vahvistamme luonnontuote-osaamista sekä luonnontuotteiden keräämistä ja hyödyntämistä.
- Luonnontuotteiden kerääminen, säilöntä ja käyttö ovat myös osa kestäväää ja resurssiviisasta ruokajärjestelmää.
- Valtakunnallinen sienipäivä on 28.8. ja siitä alkavat sieniviikot.
- Vuoden 2027 luonnontuotteet ovat mesiangervo, juolukka ja kehnäsieni.

***Hyvästä
arjesta
parempi
maailma***

Välitetään vesistä

- Tuemme jatkuvaa oppimista, jonka päämääränä on kestävän kehityksen tavoitteiden mukainen tulevaisuus.
- Vahvistamme neuvonnallamme tietoisuutta planetaarisesta hyvinvoinnista ja kestävyysteemoista.
- Vapaaehtoisia ympäristömarttoja tuetaan koulutuksella ja tarjoamalla yhdistyksille marttaillan malleja sekä tukea toiminnan ympäristövaikutusten huomioimiseen.
- Vesiaiheinen ketjukoulutus syventää ymmärrystä vesistöistä elinympäristöinä, ekosysteemeinä sekä hyvinvoinnin ja kulttuurin lähteinä.
- Koulutuksessa tarkastellaan myös veden merkitystä arjessa ja kestävässä elämäntavassa sekä tarjotaan mahdollisuuksia pohtia omaa suhdetta vesiluontoon.

Erillisrahoitukset mahdollistavat vaikuttavaa neuvontaa

- STEAn Ak-avustuksille haetaan jatkoa rahoittajan linjaukset huomioiden:
  - **Arki sujuvaksi, Vilppu ja Lapsiperheiden arjen tukeminen**
  - Välittämisen vuonna keskitytään erityisesti sosiaalisten taitojen vahvistamiseen ja kohtaamisten voimaan.
- **Fiksut valinnat -hanke** Ruokaviraston rahoituksella vuosina 2026-2028 vahvistaa itsenäistyvien nuorten aikuisten arjenhallintaa ja ruoanvalmistustaitoja.
- Haetaan aktiivisesti eri rahoituksia yhdessä marttapiirien kanssa.

Edistämme naisten ja tyttöjen oikeuksia, tuloja ja parempaa ravitsemusosaamista

- Marttojen kansainväliset hankkeet edistävät haavoittuvassa asemassa olevien tyttöjen ja naisten asemaa tarjoamalla heille mahdollisuuden opiskella, elättää itsensä, tehdä omia valintoja ja puolustaa omia oikeuksiaan.
- Teemme entistä vaikuttavampaa kehitysyhteistyötä Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa yhdessä kumppaniemme kanssa.
- Toimimme Malawissa yhteistyössä Väestöliiton kanssa. Omat jatkohankkeemme ovat Etiopiassa ja Somalimaassa vuosina 2027–2030, mikäli saamme Ulkoministeriön rahoituksen.
- Aktiivinen viestintä kehitysyhteistyöstä kiinnostaa ja innostaa lahjoittamaan.
- Koulutamme marttoja sekä viestimme heidän kanssaan ja heille. Kansainvälisten marttojen verkosto laajenee ja toimii aktiivisesti.
- Järjestämme jäsenmatkan kehitysyhteistyökohteeseemme.

Vahvaa viestintää

- Teemavuosi näkyy viestinnässä ja innostaa toimintaan eri puolilla Suomea. Kytämme välittämisen osaksi kotitalousneuvonnan viestintää.
- Kerromme tarinoita marttojen välittämisen teoista ja niiden merkityksellisyydestä. Muistutamme myös toisia huomioivasta keskustelukulttuurista digialustoilla.
- Keräämme varoja välittämisen teemavuoden Lämpöä lautaselle -keräykselle.
- Jatkamme verkkosivujen ja muiden digitaalisten alustojen kehittämistä saavutettavuusvaatimusten ja käyttäjäystävällisyyden mukaisesti.
- Tuemme piirejä ja yhdistyksiä tekemään vaikuttavaa viestintää ja markkinointia.
- Herätämme kiinnostusta marttailua ja jäseneksi liittymistä kohtaan.

Vaikuttamistyöllä kestävää arkea ja yhdenvertaisuutta

- Vaikuttaminen nojaa järjestön strategiaan. Marttaliiton vaikuttamissuunnitelmat linjaavat niitä asioita, joiden puolesta Martat ottavat kantaa.
- Martat on aktiivinen vaikuttaja. Otamme kantaa ja osallistumme tavoitteidemme kannalta olennaisiin työryhmiin ja valmisteluun.
- Innostamme marttoja vaikuttamaan ja välittämään omassa yhteisössään.
- Vaikutamme eduskuntavaalikeskusteluun ja kannustamme Marttoja äänestämään.

*Hyvästä
arjesta
parempi
maailma*

Tapahtumakalenteri 2027

Tammi- helmikuu	Marttojen avoimet ovet
5.-11.4.	Marttailuviikko välittää ruokaperinnettä
10.-16.5.	Marttojen roskakävely
26.7.	Martan päivä
28.8.	Valtakunnallinen sienipäivä, josta alkavat sieniviikot
9.9.	Maailman suurin marttailta on puutarhajuhlat
Lokakuu	Lokakuu on puurokuu

